

Helse- og Omsorgsdepartement
v/Ingvild Kjerkol

Vår referanse: 22/08 NOF-HOD

Dato: 31. august 2022

Innspill til Nasjonal helse- og samhandlingsplan

Norske Ortoptisters Forening (NOF) takker for muligheten til å komme med innspill til Nasjonal helse- og samhandlingsplan. NOF er en ideell organisasjon og har ingen økonomisk eller politisk agenda. Vi uttaler oss på et rent faglig grunnlag.

Det er foreningens ønske at man i fremtidige planer prioriterer helse for barn, eldre og pasienter med kroniske tilstander som til dags dato har vært lavt prioritert. Eldrebølgen, flere premature barn som vokser opp, flere slagpasienter som overlever og økt digitalt arbeid vil skape økt behov av spesialist-helsetjenester innen synet.

En av de viktigste utfordringene i fremtiden er å ha tilgang på kompetent helsepersonell. Befolkningen må ha tilgang på rett kompetanse til riktig tid.

Ved å **starte utdanning av ortoptister** i Norge vil en sørge for at befolkningens behov er i varetatt.

Ortoptister behandler pasienter med:

- manifest skjeling, ca 5% av befolkningen har dette
- amblyopi, dette er en av de vanligste årsakene til nedsatt syn, som kan behandles hos barn
- øyemuskelforstyrrelser som f.eks. hjernenervelammelser av 3., 4. og 6. hjernenerver. Disse rammer bl.a. diabetikere, cancerpasienter, pasienter med høyt blodtrykk og slagpasienter
- sammensatte øyeproblemer og dobbeltsyn ved bl.a. endokrin oftalmopati og blow-out frakturer, som behandles tverrfaglig
- samsynsvansker, et stort problem for et vesentlig antall skolebarn og yrkesaktive nordmenn

Ortoptister avlaster og samarbeider med øyeleger og er til hjelp for barneleger, nevrologer, endokrinologer og ØNH-leger når det gjelder disse pasientgruppene. Ortoptister gjør en viktig jobb hos pasienter med syndromer, hvor skjeling og øyemotilitetsforstyrrelser ofte inngår i sykdomsbildet. Barn med lese- og skrivevansker trenger utredning av ortoptist for å utelukke at synet er årsak til vanskene. Ved planlagt operasjon eller botoxbehandling for skjeling gjør ortoptisten forundersøkelse, eventuell forbehandling, og oppfølging etter behandling. Behandling for skjeling foregår i tett samarbeid med kirurgen. Se vedlegg 1: kompetanseprofil i NOF.

Når det mangler ortoptister, forsinkes behandlingsforløpet hos ovennevnte pasientgrupper og man må i enkelte tilfeller ty til fordyrende private løsninger, dels utenfor Norge.

Det vi ønsker å adressere er at det finnes ingen ortoptistutdanning i Norge. Norske ortoptisters forening har i 30 år hatt en målsetting om å få en utdanning i eget land. Vi har hatt utallige henvendelser til HD, HOD, KD, NOKUT og helse- og sosialkomiteen ad saken. Norske myndigheter baserer seg kun på

å rekruttere ortoptister fra utlandet. Et samlet fagmiljø ser behovet for en norsk utdanning. UiO ved det medisinske fakultetet har også sett behovet for utdanningen og ønsker å opprette den dersom det bevilges midler. Se vedlegg 2: Brev UiO.

Norske ortoptister forening henvendte seg i mai 2022 til Helsepersonell - kommisjonen (HPK) Att. leder Gunnar Bovim for dialog for en norsk utdanning da det er stor brist på ortoptister og manglende utdanning i Norge. Ønsker Helse - og Omsorgsdepartementet tilhørende dokumenter som NOF har sendt til HPK, så sender vi gjerne over dette til dere ved forespørsel.

Vi er bekymret for rekruttering av ortoptister. Mangelen gjør at ventelistene øker og at pasienten blir stående uten eller med suboptimal behandling. Utenlands arbeidskraft er flyktig. Vi er en liten yrkesprofesjon og er i dag 33 organiserte medlemmer. I 2021 var 15% av våre medlemmer over 65 år. Flere ortoptister møter pensjonistalderen om noen år. Det er også brist på ortoptister til å kunne overta en godt etablert praksis for de som allerede er gått ut i pensjon, og mange kommuner står uten ortoptist.

Vi ønsker oss en Bachelor grad i ortoptikk ved Universitet i Oslo slik at faglighet, klinisk innhold og praksis står sterkt ved en fremtidig ortoptist utdanning. Det vil øke pasientsikkerheten fremover og bidra til kvalitetssikret behandling og oppfølging av pasienter i hele Norge.

Med vennlig hilsen

Hilde Mailen Domaas
Styreleder
Norske Ortoptister Forening

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Kompetanseprofil for medlemmer i Norske ortoptisters forening.

Ortoptisten undersøker, diagnostiserer og behandler skjeling (strabisme), dobbeltsyn (diplopi), nedsatt syn grunnet manglende stimulans i barneårene (amblyopi), øyemuskellammelser (okulomotoriske pareser) og samsynsproblemer av forskjellige slag (defekter i binokulær funksjonen), foretar også i den forbindelse utredning av lese- og skrivevansker og behandling når vanskene skyldes øyeforhold, spesifikke lese- og skrivevansker ikke innbefattet.

For at kunne bruke tittelen ortoptist i Norge kreves det autorisasjon av SAK (Statens autorisasjonskontor).

Utdanningsinstitusjoner som tilbyr utdanning i ortoptikk skal være anerkjent av IOA (International Orthoptic Association), utdanningen skal være vitenskapelig og medisinskfaglig forankret og legge vekt på å utdanne kandidater som setter pasienten i fokus, gjør faglig funderte vurderinger, er reflekterte, løsningsorienterte og fleksible, med evne og vilje til tverrfaglig samarbeid. I utdanningsforløpet skal det være veiledet klinisk praksis. I hele utdanningsforløpet skal det være interaksjon mellom teori og klinikk. De teoretiske kunnskaper må implementeres i den kliniske utdanningen.

Ortoptisten har kunnskap om:

- * Generell anatomi og fysiologi
- * Synsapparatets anatomi og fysiologi
- * Ortoptikk
 1. Alle typer strabisme
 2. Normal og anormal binokulærfunksjon
 3. Amblyopi
 4. Øyemotilitetsforstyrrelser
 5. Diplopi
 6. Astenopi
 7. Lese-/skrivevansker med synsrelatert bakgrunn
 8. Synsmessige følgetilstander til hjerneslag
 9. Nystagmus og oscillopsi
- * Grunnleggende generell oftalmologi, med spesiell vekt på undersøkelser som utføres av ortoptist så som perimetri, tonometri og OCT
- * Nevro-oftalmologi med spesiell vekt på sentralnervesystemet
- * Pediatri med spesiell vekt på sykdommer og utviklingsanomalier som fører til skjeling og synsfeil
- * Aldringsprosessen og hvordan den påvirker synet
- * Grunnleggende patologi
- * Optikk
- * Grunnleggende psykologi
- * Grunnleggende farmakologi med referanse til øyet og syn
- * Forskningsmetodikk og statistikk
- * Hygiene
- * Førstehjelp
- * Kommunikasjon

Ortoptisten har ferdighet til å undersøke, diagnostisere, behandle og gi råd om:

1. Alle typer strabisme:
2. Normal og anormal binokulærfunksjon
3. Amblyopi
4. Øyemotilitetsforstyrrelser
5. Diplopi
6. Astenopi
7. Lese-/skrivevansker med synsrelatert bakgrunn
8. Synsmessige følgetilstander til hjerneslag
9. Nystagmus og oscillopsi

i behandlingen inngår:

- i) Operasjonsvurdering og dosering
- ii) Botoxvurdering og dosering
- iii) Prismetilpassing
- iv) Korreksjon av refraksjonsanomali
- v) Konservativ behandling med okklusjon, penalisasjon, ple-optikk og øvelser

Ortoptisten har ferdighet til å undersøke, diagnostisere og gi råd om:

- 1) Refraksjonsanomali, briller og kontaktlinser
- 2) Nedsatt syn og svaksynoptikk

Ortoptisten har ferdighet til å gjenkjenne:

Generelle medisinske og nevrologiske tilstander som har innvirkning på syn og synsopplevelser

Ortoptisten har ferdighet til å :

- 1) Samhandle med annet helsepersonell og pedagogisk personell til pasientens beste
- 2) Holde seg faglig oppdatert ved innhenting av relevant teoretisk og praktisk kunnskap, faglitteratur og forskning og vise evne til kildekritikk
- 3) Sette pasienten i sentrum
- 4) Overholde gjeldende lover og regler

Kompetanseprofilen er utarbeidet av styret i Norske ortoptisters forening og godkjent på generalforsamlingen oktober 2015.

Norske ortoptisters forening, Fagrådet
uharsem@online.no

Dato: 12.09.2017
Deres ref.:
Vår ref.: 2017/3686 LIVFI

Svar på forespørsel om opprettelse av utdanning i ortoptikk

Det medisinske fakultet fikk i mai 2017 en forespørsel om å støtte etablering av en bachelorgrad i ortoptikk med en 2-årig påbygging til mastergrad. Dere ønsket at en slik utdanning skulle legges til Det medisinske fakultet ved UiO.

I e-post av 20.6.2017 meddelte fakultetet at forespørselen var sendt til vurdering i aktuelt fagmiljø. Denne vurderingen er nå kommet – se vedlegg.

Fakultetet ser behovet for å etablere en slik utdanning i Norge. En forespørsel om fakultetet kan påta seg dette, må komme fra KD via UiO sentralt. En klar forutsetning for at fakultetet skal kunne si ja, er at studiet blir fullfinansiert fra KD og at det kan skaffes tilstrekkelige og hensiktsmessige lokaliteter til en slik utdanning.

Fakultetet ønsker Norsk ortoptisters forening lykke til i arbeidet med å få etablert denne utdanningen.

Med hilsen

Frode Vartdal
dekan

Liv Bjøntegaard Finess
seksjonssjef

Vedlegg:
Uttalelse fra Øyeavdelingen av 7.9.2017

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Liv Bjøntegaard Finess
+4722845325, *l.b.finess@medisin.uio.no*

Fakultetsadministrasjonen
Postadr.: Postboks 1078 Blindern, 0316
OSLO
Kontoradr.: Sogn Arena, 2. et., Klaus
Torgårds vei 3, 0372 Oslo

Telefon: 22 85 11 36
Telefaks: 22 84 53 01
postmottak@medisin.uio.no
www.med.uio.no
Org.nr.: 971 035 854